

Casos d'èxit

C

HOMENOTS I DONASSES

L'home que va fer possible la Maquinista

L'empresari Valentí Esparó va aixecar on hi ha el centre comercial una de les factories més grans de la història de Catalunya

CADA DIA MILERS de persones passen i es gasten el sou en els molts establiments de tota mena que hi ha dins el centre comercial de La Maquinista, el més gran del país. ¿Però quants d'aquests passejants es pregunten per l'origen del nom del complex? La roda gegantina que hi ha a l'entrada pot donar una pista d'on ve aquesta denominació a qui estigui interessat en treure'n l'entrellat. La resposta és que en aquells terrenys, una parcel·la de dimensions colossals, hi va haver instal·lada una de les factories més grans de la història de Catalunya, l'omnipotent Maquinista Terrestre y Marítima, fundada el 1855 per diversos socis, entre els quals destacava amb llum pròpia pel seu lideratge Valentí Esparó.

Natural de Llivia, a la Cerdanya, ben aviat va començar a fer-se un nom en l'incipient món empresarial català, sobretot a partir dels càrrecs de responsabilitat que va ocupar al Vapor Bonaplata, la firma que representa el minut zero de la Revolució Industrial a Catalunya. No només va arribar a ser soci del mateix Salvador Bonaplata i de Vilaregut i Rull (els altres accionistes), sinó que també es va casar amb Dolors Bonaplata, la filla del fundador del negoci. Com a

directiu de la firma li va tocar viure la destrucció de la factoria durant la Bultura del 1835, sens dubte la peça no religiosa més important que va resultar incendiada en el decurs dels incidents.

PARAL·LELAMENT A LA seva activitat purament professional, va tenir una vinculació molt estreta amb la influent Comissió de Fàbriques, de la qual va ser president en més d'una ocasió i des d'on va lluitar aferrissadament contra un lliurecanvisme que havia anat guanyant

terreny en els últims anys de la dècada dels trenta del segle XIX. Aquesta entitat, la Comissió, és considerada la veritable patronal catalana durant un parell de decennis clau de l'economia del país. El conflicte entre proteccionistes –amb Esparó com a màxim lobista– i els partidaris del lliurecanvisme va ser el tema central del món empresarial de l'època, no debades els empresaris catalans estaven molt preocupats per “la relaxació del sistema prohibitiu, que és de vida o mort per a l'antic Principat de Catalunya”, en paraules de la mateixa Comissió de Fàbriques. A l'altra banda del mirall, la dels contraris als aranzels, segurament hi havia la mà de la Gran Bretanya.

La gran obra d'Esparó va ser la fusió del seu negoci, la foneria successora del Vapor Bonaplata, amb La Barcelonesa, de Nicolau Tous, portada a terme el 1855 i que va donar lloc a la ja esmentada Maquinista Terrestre y Marítima. L'artífex de l'operació, Esparó, no va poder gaudir gaire de la seva criatura perquè va morir només quatre anys després d'haver-se consumat la fusió. L'activitat principal de la nova empresa era la fabricació de màquines de vapor (bàsicament per al sector tèxtil català), però també produïa maquinària per a vai-

**Valentí
Esparó
Giralt**

1792-1859
EMPRESARI

xells, premses (destinades a la fabricació de moneda, sobretot), grans ponts de ferro, locomotores de vapor i, en general, tot tipus d'estructures de metall.

Al cap de poc temps, la nova companyia es va establir en uns terrenys de la Barceloneta, on es va fer gran i hi va romandre fins al 1965, moment en què tots els tallers es van traslladar a la factoria de Sant Andreu de Palomar, inaugurada el 1917. És aquí precisament on avui s'aixeca el centre comercial que esmentàvem al començament.

EN ELS MOMENTS més àlgids de la MTM, el nombre de treballadors als quals donava feina superava els 3.000. L'ocàs de la companyia va arribar al principi de la dècada dels noranta, quan l'empresa va ser fusionada amb Macosa (Material y Construcciones, SA), sanjada i venuda a la multinacional francesa Alstom. Tots els centres productius es van tancar i es van traslladar a Santa Perpètua de la Mogoda (Vallès Occidental). Quedaven enrere prop de 135 anys d'història, de la qual els directius d'Unibail-Rodamco-Westfield (els propietaris del centre comercial) segurament tampoc tenen gaire idea. —David Valero Carreras